

II

(Komunikaty)

KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

KOMUNIKAT KOMISJI

Wytyczne Komisji Europejskiej: Ułatwianie operacji lotniczego transportu towarowego w trakcie epidemii COVID-19

(2020/C 100 I/01)

Streszczenie

- Lotniczy transport towarowy odpowiada za około 35 % światowego obrotu towarowego pod względem wartości. Stanowi on kluczowy element systemu transportu towarowego, uzupełniając zarówno transport lądowy, jak i morski, w szczególności w przypadku pilnych ładunków. Po wybuchu epidemii COVID-19 loty oraz przepływ pasażerów i pracowników transportu poddano ograniczeniom w celu powstrzymania rozprzestrzeniania się pandemii. W związku z tym doszło do poważnych zakłóceń w europejskich i globalnych łańcuchach dostaw.
- Ciągłe i nieprzerwane przewozy ładunków lotniczych mają kluczowe znaczenie dla gospodarki i walki z epidemią COVID-19, a europejskie i globalne łańcuchy dostaw zależą od niezakłóconego funkcjonowania tych operacji. W związku z tym lotniczy transport towarowy powinien być w stanie w sposób ciągły realizować dostawy produktów o krytycznym znaczeniu, takich jak żywność, wyroby medyczne i środki ochrony osobistej, a także innych produktów, które mają decydujące znaczenie dla funkcjonowania wrażliwych łańcuchów dostaw.
- Nadzwyczajna sytuacja spowodowana wybuchem epidemii COVID-19 może stwarzać konieczność współpracy między europejską i międzynarodową społecznością lotniczą, w tym między przewoźnikami ładunków lotniczych i przesyłek ekspresowych, aby zapewnić dostawy i sprawiedliwą dystrybucję deficytowych produktów.
- W ramach ogólnych działań podejmowanych przez UE w celu utrzymania przepływów niezbędnych towarów, w tym zwłaszcza tych najbardziej wrażliwych, państwa członkowskie są proszone o ułatwienie operacji lotniczego transportu towarowego w trakcie epidemii COVID-19. Komisja Europejska zachęca zatem państwa członkowskie do wdrożenia środków operacyjnych określonych w niniejszych wytycznych przy założeniu, że te wyjątkowe środki będą miały charakter tymczasowy – do momentu opanowania kryzysu wywołanego epidemią COVID-19.

W wytycznych dotyczących środków zarządzania granicami w celu ochrony zdrowia i zapewnienia dostępności towarów i usług podstawowych przyjętych przez Komisję Europejską w dniu 16 marca 2020 r. ⁽¹⁾ podkreślono zasadę stanowiącą, że wszystkie granice wewnętrzne UE powinny pozostać otwarte dla towarów oraz że należy zagwarantować funkcjonowanie łańcuchów dostaw produktów podstawowych, takich jak żywność, w tym inwentarz żywy, sprzęt medyczny, środki ochrony osobistej i substancje pochodzenia ludzkiego. W interesie wszystkich jest, aby w tej nadzwyczajnej sytuacji nadal zapewniony był swobodny przepływ towarów. Wymaga to od państw członkowskich poszanowania i pełnego wdrożenia tych wytycznych na wszystkich przejściach granicznych na granicach wewnętrznych. Ponadto w komunikacie w sprawie wdrożenia uprzywilejowanych korytarzy przyjętym przez Komisję Europejską w dniu 23 marca 2020 r. ⁽²⁾ przewidziano uruchomienie procesu opartego na współpracy w całej UE, aby zagwarantować, że wszystkie towary, w tym, ale nie tylko, towary podstawowe, takie jak żywność i wyroby medyczne, szybko dotrą do miejsca przeznaczenia bez żadnych opóźnień. Wreszcie we wspólnym oświadczeniu Europejskiej Sieci Konkurencji dotyczącym stosowania prawa konkurencji w trakcie kryzysu wywołanego epidemią koronawirusa ⁽³⁾ zauważono, że nadzwyczajna sytuacja spowodowana przez COVID-19 może zrodzić potrzebę współpracy między przedsiębiorstwami, aby zapewnić dostawy i sprawiedliwą dystrybucję deficytowych produktów wśród wszystkich konsumentów. W obecnych okolicznościach Europejska Sieć Konkurencji nie będzie aktywnie interweniować w przypadku wprowadzania niezbędnych i tymczasowych środków mających na celu uniknięcie niedoborów w zaopatrzeniu. We wspólnym oświadczeniu jasno stwierdzono jednak również, że Europejska Sieć Konkurencji nie zawaha się podjąć działań przeciwko przewoźnikom lotniczym wykonującym lotniczy transport towarowy, którzy czerpią korzyści z obecnej sytuacji, tworząc kartele lub nadużywając pozycji dominującej, w tym przy ustalaniu cen.

⁽¹⁾ C(2020) 1753 final.

⁽²⁾ C(2020) 1897 final.

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/competition/ecn/202003_joint-statement_ecn_corona-crisis.pdf

Niniejszy komunikat opiera się na wyżej wymienionych dokumentach, a państwa członkowskie zachęca się do pełnego wdrożenia ich zapisów. Celem niniejszych wytycznych jest wsparcie państw członkowskich w utrzymaniu i ułatwianiu przewozów ładunków lotniczych, w tym transportu towarów podstawowych, takich jak żywność i wyroby medyczne, a zwłaszcza tych, w przypadku których czas dostawy odgrywa ważną rolę. Zachęca się państwa członkowskie do wprowadzenia niezbędnych środków operacyjnych i organizacyjnych przy założeniu, że te wyjątkowe środki będą miały charakter tymczasowy – do momentu opanowania kryzysu związanego z epidemią COVID-19 i zniesienia wyjątkowych ograniczeń w ruchu lotniczym i podróżach.

1. Wprowadzenie

1.1 Wpływ epidemii COVID-19

1. Epidemia COVID-19 ma druzgocący wpływ na międzynarodowy i europejski sektor lotniczy. Ruch lotniczy zmniejszył się o ponad 80 %, a prawie wszystkie loty pasażerskie odwołano. Oprócz znacznego spadku zainteresowania podróżami sytuacja ta jest również częściowo spowodowana środkami ograniczającymi rozprzestrzenianie się epidemii, takimi jak ograniczenia w podróży i zakazy lotów, narzuconymi przez poszczególne państwa.

1.2 Znaczenie lotniczego transportu towarowego

2. Europejskie łańcuchy dostaw utrzymywane są dzięki rozbudowanej sieci usług transportu towarowego, obejmującej wszystkie rodzaje transportu. Ciągłe i nieprzerwane przewozy ładunków lotniczych mają dla UE zasadnicze znaczenie strategiczne. Odgrywają one kluczową rolę w szybkich dostawach towarów podstawowych, leków, sprzętu medycznego i wyrobów medycznych, organów lub innych substancji pochodzenia ludzkiego. Ogólnie rzecz biorąc, lotniczy transport towarowy zapewnia funkcjonowanie globalnych łańcuchów dostaw wielu materiałów, w przypadku których czas dostawy odgrywa decydującą rolę, oraz materiałów o znacznej wartości, a także stanowi ważne uzupełnienie towarowego transportu lądowego i morskiego.
3. Około połowa wszystkich ładunków lotniczych jest przewożona w przedziałach ładunkowych pasażerskich statków powietrznych. W kontekście epidemii COVID-19 nie odbywają się już jednak niemal żadne loty pasażerskie. Chociaż loty czysto towarowe są nadal wykonywane z podobną częstotliwością jak w ubiegłym roku, nie są w stanie zrekompensować utraty pojemności ładunkowej, jaką zapewniały pasażerskie statki powietrzne. Nadawcy przesyłek, w tym sektor medyczny, donoszą o braku zdolności przewozowych i wzroście opłat za przewóz towarów drogą lotniczą.
4. Ponadto przewoźnicy ładunków lotniczych i przesyłek ekspresowych zgłaszają trudności praktyczne w przypadku lotów do niektórych portów lotniczych ze względu na obostrzenia, jakimi objęto loty lub personel bez względu na ich rodzaj. Kwestie te zagrażają funkcjonowaniu krytycznych łańcuchów dostaw.

1.3 Ograniczenia dotyczące lotniczego transportu towarowego

5. Skuteczność środków ograniczających rozprzestrzenianie się epidemii COVID-19 nie jest uzależniona od zmniejszenia ruchu statków powietrznych, lecz zależy od ograniczenia przepływu pasażerów. W związku z tym tymczasowe ograniczenie ruchu podróźnych, a nie lotów, jest najlepszym sposobem na uniknięcie zakłóceń lotniczego transportu towarowego, w tym transportu towarów podstawowych.
6. Co do zasady należy dopuścić możliwość wykonywania w każdym czasie określonych rodzajów lotów, takich jak przebazowanie, loty przewożące ładunki o znaczeniu systemowym (takie jak leki, środki ochrony osobistej lub urządzenia diagnostyczne), loty przewożące środki pomocowe w ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, loty państwowe, loty w ramach operacji specjalnych, o których mowa w art. 4 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 923/2012 (takie jak loty medyczne). Znaczna liczba państw członkowskich nie zwolniła wyraźnie lotów towarowych z krajowych ograniczeń nałożonych na ruch lotniczy.
7. Komisja Europejska jest zdania, że zasadniczo ograniczenia ruchu lotniczego w UE, które wprowadzają całkowity zakaz lotów towarowych lub de facto uniemożliwiają ich wykonywanie, na przykład w wyniku nieuzasadnionych ograniczeń nakładanych na personel obsługujący lotnicze przewozy towarowe, byłyby nieproporcjonalne. Takie ograniczenia ruchu lotniczego nie spełniają w szczególności warunków określonych w art. 21 rozporządzenia (WE) nr 1008/2008⁽⁴⁾. Wszelkie ograniczenia niezgodne z prawem Unii muszą zostać zniesione.

⁽⁴⁾ Art. 21 rozporządzenia (WE) nr 1008/2008 zezwala państwom członkowskim na nakładanie ograniczeń w odniesieniu do przewozów lotniczych w obrębie UE, o ile spełnione są ściśle określone warunki. Obowiązuje przy tym zasada indywidualnej oceny powiadomień dotyczących takich ograniczeń, przekazywanych przez państwa członkowskie. Stanowisko wyrażone przez Komisję Europejską w odniesieniu do lotniczego transportu towarowego pozostaje bez uszczerbku dla indywidualnej oceny, zgodnie z art. 21, pełnego zbioru ograniczeń nałożonych przez państwa członkowskie.

8. Państwa trzecie powinny również powstrzymać się od wprowadzania niepotrzebnych ograniczeń w zakresie lotniczego transportu towarowego we wspólnym interesie zapewnienia ciągłości łańcuchów dostaw w odniesieniu do towarów podstawowych, w tym produktów specjalistycznych i o krytycznym znaczeniu, takich jak wyroby medyczne. Komisja Europejska przypomina, że ograniczenia dotyczące operacji lotniczego transportu towarowego nakładane przez państwa trzecie muszą być zgodne z odpowiednimi zasadami międzynarodowymi określonymi w stosownych umowach. Po przeprowadzeniu wszelkich niezbędnych konsultacji Komisja Europejska podejmie wszystkie praktyczne kroki w celu zapewnienia, by państwa trzecie wywiązywały się ze swoich zobowiązań międzynarodowych, w szczególności wobec unijnych przewoźników lotniczych, oraz w celu propagowania stosowania tych zasad przez państwa trzecie i organizacje międzynarodowe.

2. Zapewnienie ciągłości lotniczego transportu towarowego

Zalecane środki operacyjne

9. Z uwagi na znaczenie lotniczego transportu towarowego, w tym zwłaszcza przewozów w sytuacjach kryzysowych, w walce z epidemią COVID-19 oraz w ramach ogólnych wysiłków UE na rzecz utrzymania kluczowych przepływów transportowych i utrzymania funkcjonowania łańcuchów dostaw w całej UE, Komisja Europejska zwraca się do państw członkowskich o wdrożenie szeregu środków operacyjnych mających ułatwić wykonywanie lotniczych przewozów towarowych oraz pomóc w ograniczeniu dodatkowych kosztów, przy założeniu, że te wyjątkowe środki będą miały charakter tymczasowy – do momentu opanowania kryzysu wywołanego epidemią COVID-19.
10. Takie środki powinny obejmować w szczególności:
- w odniesieniu do transportu spoza UE – niezwłoczne udzielanie wszystkich niezbędnych pozwoleń i zezwoleń, w tym – tam, gdzie jest to prawnie dopuszczalne – tymczasowych praw przewozowych w odniesieniu do dodatkowych operacji lotniczego transportu towarowego, również w przypadku wykonywania ich przy użyciu pasażerskich statków powietrznych;
  - tymczasowe zniesienie lub elastyczne stosowanie zakazów lotów nocnych lub przydziałów czasu na start lub lądowanie w portach lotniczych w odniesieniu do kluczowych operacji lotniczego transportu towarowego;
  - ułatwienie wykorzystywania pasażerskich statków powietrznych na potrzeby przewozu wyłącznie ładunków, w tym w celu przeniesienia załogi lotniczej wykonującej loty towarowe, personelu medycznego oraz wszelkich osób uczestniczących w transporcie towarów niezależnie od rodzaju transportu;
  - zapewnienie, by załoga lotnicza wykonująca loty towarowe, a także personel obsługi naziemnej i obsługi technicznej byli uznawani za personel krytyczny w przypadkach wprowadzenia blokady lub godziny policyjnej;
  - zapewnienie utrzymania, na ile to możliwe, wystarczającej zdolności przewozowej w zakresie ładunków lotniczych w przypadku, gdy regionalne porty lotnicze są zamknięte z powodów ekonomicznych, lub rozważenie otwarcia portów lotniczych wyłącznie do celów lotniczego transportu towarowego, a w każdym przypadku zapewnienie, by otwarte porty lotnicze utrzymywały wystarczającą zdolność w zakresie obsługi ładunków lotniczych w celu zapewnienia terminowej obsługi i dostawy;
  - wyłączenie z ograniczeń w podróżowaniu niewykazujących objawów pracowników transportu, w tym członków załóg lotniczych, zaangażowanych w transport towarów;
  - wyłączenie z zakresu środków ograniczających rozprzestrzenianie się epidemii niewykazujących objawów członków załóg lotniczych, personelu obsługującego ładunki oraz personelu portów lotniczych pracującego na płycie, jeżeli obowiązują odpowiednie protokoły zdrowotne;
  - umożliwienie stosowania w trybie przyspieszonym doraźnych zwolnień w celu umożliwienia reagowania na nieprzewidziane sytuacje, takie jak np. pilne i nieprzewidziane operacje nadzwyczajne;
  - umożliwienie personelowi pracującemu na płycie wykonywanie pracy w sposób zarówno bezpieczny, jak i wydajny, poprzez zapewnienie mu wskazówek dotyczących środków ostrożności w zakresie zdrowia, jakie należy stosować w przypadku ładunków lotniczych, oraz wspieranie go przy pomocy odpowiednich dostaw środków higieny;
  - zachęcanie przewoźników ładunków lotniczych i przesyłek ekspresowych do rezerwowania – na zasadzie wyjątku – zdolności przewozowych na potrzeby dostaw towarów podstawowych, w szczególności zaopatrzenia medycznego i awaryjnego, oraz stosowania rozsądnych stawek za przewóz takich towarów.
11. Wszystkie powyższe środki powinny mieć zastosowanie w równym stopniu do obywateli Unii i obywateli państw trzecich, jeżeli są oni niezbędni do zapewnienia swobodnego przepływu towarów do UE i w UE.
12. W odniesieniu do środków nadzwyczajnych przypomina się państwom członkowskim, że muszą one stosować się do przepisów art. 21 rozporządzenia (WE) nr 1008/2008, w tym przestrzegać obowiązku informowania o tych środkach Komisji i innych państw członkowskich. Oprócz tych obowiązków zachęca się państwa członkowskie do powiadamiania z wyprzedzeniem Komisji i wszystkich pozostałych państw członkowskich o wszelkich środkach objętych niniejszym komunikatem, jak również do podawania ich do wiadomości publicznej tak, aby wszystkie zainteresowane strony z sektora lotniczego transportu towarowego informowano z wystarczającym wyprzedzeniem, co umożliwi im odpowiednie dostosowanie wykonywanych przez nie operacji.

13. We wspólnym oświadczeniu Europejskiej Sieci Konkurencji z dnia 23 marca 2020 r. podkreślono, że organy ds. ochrony konkurencji w UE „nie będą aktywnie interweniować w przypadku niezbędnych i tymczasowych środków, które zostały wprowadzone w celu uniknięcia niedoborów zaopatrzenia”. W tym wspólnym oświadczeniu stwierdzono również wyraźnie, że organy ochrony konkurencji nie zawahają się podjąć działań przeciwko operatorom towarowych przewozów lotniczych, którzy wykorzystują aktualną sytuację w celu tworzenia karteli lub nadużywania pozycji dominującej. Jeżeli przewoźnicy ładunków lotniczych i przesyłek ekspresowych uważają, że w celu zapewnienia dostaw produktów deficytowych konieczna jest współpraca, i mają wątpliwości co do zgodności takich inicjatyw w zakresie współpracy z przepisami konkurencji obowiązującymi w UE i EOG, mogą zwrócić się o nieformalne wytyczne do Komisji Europejskiej, Urzędu Nadzoru EFTA lub właściwych krajowych organów ochrony konkurencji.

3. **Wniosek**

14. Komisja Europejska wzywa wszystkie państwa członkowskie do pilnego wdrożenia środków określonych w pkt 8–11.

15. W ścisłej współpracy z państwami członkowskimi Komisja Europejska rozważy wszystkie praktyczne kroki mające zachęcić państwa trzecie do stosowania tych zasad, w tym w drodze współpracy z Organizacją Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO), międzynarodowymi partnerami w dziedzinie lotnictwa oraz branżą międzynarodowego transportu lotniczego.

16. Komisja Europejska będzie nadal monitorować rozwój sytuacji i w stosownym przypadku przedstawi dodatkowe wytyczne.
